
IKÄIHMISTEN TEHOSTETUN PALVELUASUMISEN MYÖNTÄMISPERUSTEET 1.1.2021 ALKAEN

Ikäihmisten tehostettua palveluasumista järjestetään Sosiaalihuoltolain ja Vanhuslain perusteella. Tehostettua palveluasumista järjestetään siinä tapauksessa, että kotiin vietävät palvelut ovat asiakkaan palvelutarpeeseen nähden riittämättömiä, eli asiakas ei tutkitusti selviydy kotona runsaidenkaan kotiin tuotettujen palvelujen avulla. Tehostettu palveluasuminen on ympärivuorokautista toimintayksikössä järjestettävää hoitoa ja hoivaa.

PALVELUN JÄRJESTÄMISTÄ OHJAAVA KESKEINEN LAINSÄÄDÄNTÖ

Vanhuspalvelulain 13 § mukaan ” Kunnan on järjestettävä iäkkäälle henkilölle laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluja, jotka ovat hänen tarpeisiinsa nähden oikea-aikaisia ja riittäviä. Palvelut on toteutettava niin, että ne tukevat iäkkään henkilön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä, itsenäistä suoriutumista ja osallisuutta. Muun palveluntarpeen ennalta ehkäisemiseksi on kiinnitettävä huomiota erityisesti kuntoutumista edistäviin ja kotiin annettaviin palveluihin.”

Lisäksi Vanhuspalvelulain 14 § mukaan ” Kunnan on toteutettava iäkkään henkilön arvokasta elämää tukeva pitkäaikainen hoito ja huolenpito ensisijaisesti hänen kotiinsa annettavilla ja muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla. Palvelut on sovitettava sisällöltään ja määrältään vastaamaan iäkkään henkilön kulloisiakin palveluntarpeita. Hoito ja huolenpito voidaan toteuttaa pitkäaikaisena laitoshoitona vain tässä laissa säädetyillä perusteilla. (30.12.2014/1351)

Pitkäaikaista hoitoa ja huolenpitoa turvaavat sosiaali- ja terveyspalvelut on toteutettava niin, että iäkäs henkilö voi kokea elämänsä turvalliseksi, merkitykselliseksi ja arvokkaaksi ja että hän voi ylläpitää sosiaalista vuorovaikutusta sekä osallistua mielekkääseen, hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä edistävään ja ylläpitävään toimintaan. Iäkkäille avio- ja avopuolisoille on järjestettävä mahdollisuus asua yhdessä. Kunnan on turvattava iäkkään

henkilön pitkäaikaisen hoitojärjestelyn pysyvyys, jollei järjestelyä ole aiheellista muuttaa iäkkään henkilön toivomuksen tai hänen palveluntarpeidensa muutoksen johdosta taikka muusta erityisen painavasta ja perustellusta syystä.

PALVELUN HAKEMINEN

Ikäihmisten tehostettua palveluasumista haetaan lomakkeella, joka on saatavilla kunnan internet-sivuilta sekä vanhustyön palveluohjaajalta. Kirjallisessa hakemuksessa pyydetään selvitystä asuinolosuhteista, hoidon ja hoivan tarpeesta, sekä olemassa olevista tukipalveluista. Hakemuslomake toimitetaan vanhustyön palveluohjaajalle postitse tai kunnantalon postilokeroon toimitettuna.

Hakemukset käsitellään vanhustenhuollon tiimissä säännöllisesti. Hakemukseen voidaan hankkia lisätietoa asiakkaan tilanteesta vain asiakkaan luvalla mm. omaisilta ja muilta asiakkaan tilanteen kannalta olennaisilta toimijoilta.

PALVELUTARPEEN ARVIOINTI

Kirjallisen hakemuksen pohjalta aloitetaan Sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi. Vanhustyön palveluohjaaja arvioi asiakkaan toimintakykyä ja palvelutarvetta yhdessä hoitoon osallistuvien tahojen, sekä tarvittaessa lääkärin kanssa. Palveluohjaaja takaa asiakkaan palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä kotikäynnillä tai tapaamalla asiakkaan mm. vuodeosastolla. Arvioinnissa käytetään mm. RAI-toimintakykymittausta ja MMSE-muistitestiä. Mittaritot auttavat asiakkaan kokonaisvaltaisen ja yhdenvertaisen palvelutarpeen arvioinnin.

Tehostetun palveluasumispaikan myöntäminen edellyttää, että asiakkaan palvelutarve on selvitetty vanhuspalvelulain § 15 mukaisesti. Kotiin vietävien palveluiden riittämättömyys voi ilmetä:

- Asiakas tarvitsee yleensä kahden hoitajan apua päivittäisissä toiminnoissa,
- siirtymisissä tarvitaan aina apuvälineitä (pyörätuoli) ja hoitajan apua
- Asiakkaan hoito vaatii lääketieteellisiä toimenpiteitä tai – apuvälineitä, joita ei voida järjestää kotisairaanhoidon avulla
- Asiakas ei pysty ilmaisemaan itseään sanallisesti tai kommunikoidaan
- Asiakkaalla on diagnosoitu psyykkinen sairaus tai muistisairauteen liittyvät vaikeat käytöshäiriöt /rajatun ympäristön tarve
- Asiakas on levoton, hänellä on voimakkaita käytöshäiriöitä tai harhoja ja kielteistä suhtautumista hoitoon
- Asiakas saattaa tarvita saattohoitoa
- Asiakas tarvitsee ehdottomasti ympärivuorokautista hoitoa, hoivaa ja apua

Kaavin kunnassa on käytössä RAI-toimintakykyarvio, jota käytetään mm. kaikkien säännöllisen kotihoidon asiakkaiden palvelutarpeen arvioimisen välineenä. Kokonaisarvioinnissa RAI-arvioinnin avulla kartoitetaan

- Asiakkaan tai häntä edustavan henkilön oma näkemys tai toive
- Hoitoisuus
- Fyysinen ja psyykkinen toimintakyky
- Kognition taso
- Terveystila
- Haasteellinen käytös (esim. karkailu tai aggressiivisuus)
- Hoitavan omaisen uupumus tai sen uhka
- Yksinäisyys ja turvattomuus
- Olemassa olevat palvelut ja apuvälineet

RAI-toimintakykyarviossa ohjeellisina viitearvoina voidaan pitää seuraavia:

- MAPLe ≥ 4 Palvelutarpeen luonne: ohella huomioidaan ja tukena käytetään tarkistuslistaa.

- ADLh $\geq$ 3 Päivittäiset toiminnot, toimintakyky: Henkilöllä on vaikeuksia lähes kaikissa päivittäisissä toiminnoissa.
- IADL $\geq$ 17 Välinetoiminnot: Henkilöllä on vaikeuksia lähes kaikissa kotiaskareiden hoitamiseen liittyvissä toiminnoissa.
- CPS $\geq$ 3 kognition (mm. muisti, aistit) keskivaikea tai vaikea muistisairaus): Henkilö tekee itsensä kannalta epäsuotuisia/turvattomia päätöksiä, jotka vaarantavat hänen terveyttään tai turvallisuuttaan.
- Käyttöoireet: Esimerkiksi henkilö karkaa, vaeltelee ja eksyy tai asiakkaalla on omaa, läheisen henkeä, turvallisuutta tai terveyttä uhkaava ja häiritsevä pitkäaikainen käytöshäiriö.
- Sosiaalinen toimintakyky/aktiivisuus: Henkilö vetäytyy täysin aktiviteeteistaan, omaisten/läheisten tukiverkosto on riittämätön, kokee olonsa yksinäiseksi ja turvattomaksi ja tämä vaikeuttaa merkittävästi asiakkaan kotona selviytymistä.
- CHESS $\geq$ 3 tai enemmän: Esimerkiksi henkilön terveydentila on epävakaata tai poikkeuksellisista syistä, kuten psykoottiset oireet (harhaisuus/harhaluuloisuus) yhdessä toistuvasti epävakaan terveydentilan kanssa.

Lisäksi huomioidaan MMSE-muistitestin tuloksena $<20/30$. Palvelun myöntäminen perustuu aina asiakkaan tilanteen kokonaisvaltaiseen arviointiin ja harkintaan.

Tehostetun asumispalvelun myöntämisperusteita eivät ole

- Asunnon epätarkoituksenmukaisuus
- Asiakkaan taloudellinen tilanne
- Tarkoituksenmukaisista palveluista tai apuvälineiden käytöstä kieltäytyminen
- Turvallisuuden vaarantuminen toisen henkilön käytöksen vuoksi
- Korkea ikä ilman toimintakyvyn vajavuuksia

- Asiakkaan/omaisten epärealistiset toiveet tai toiminta asiakkaan asumisratkaisuihin (esim. asunnon irtisanominen) eivät ohita asetettuja kriteerejä
- Tilapäinen toimintakyvyn alentuma

IKÄIHMISTEN TEHOSTETUN PALVELUASUMISEN JÄRJESTÄMINEN

Kaavin kunta järjestää ikäihmisten tehostetun palveluasumisen palvelun ensisijaisesti tulosidonnaisella palvelusetelillä, jonka enimmäisarvo on vuonna 2021 138e. Yleinen palvelusetelisääntökirja ja tehostetun palveluasuminen palvelukohtainen sääntökirja määrittävät palvelun tuottamista ja käyttämistä koskevat ehdot (palvelusetelisääntökirjat ovat luettavissa Kaavin kunnan internet-sivuilla). Palvelusetelin enimmäisarvo tarkistetaan vuosittain.

Kaavin kunnan palvelusetelintuottajat ovat listattuna kunnan internet-sivuilla. Tarvittaessa vanhustyön palveluohjaaja auttaa asiakasta sopivan palveluntuottajan valitsemisessa, sekä palvelun hankkimisessa. Asiakkaalla on myös oikeus kieltäytyä palvelueteistä, jolloin vaihtoehtoisesta keinosta myönnetyn palvelun järjestämiseksi neuvotellaan yksilöllisesti.

Kotikuntalain mukaan se, joka haluaa hakea toisen kunnan asukkaaksi, mutta ei ikänsä, vammaisuutensa tai muun sellaisen syyn vuoksi kykene asumaan itsenäisesti, voi hakea tämän kuntayhtymän hoitopaikkaa samoin perustein ja kriteerein kuin jos olisi kunnan asukas.

Lisätietoja:

Vanhustyön palveluohjaaja

Helena Vesterinen

040 703 0451

helena.vesterinen@kaavi.fi